

DVA

Bára Ungerová a Jan Kratochvíl, foto: Karolina Ketmanová

Říkají o nás, že jsme veselí hipíci

Kapela DVA, tedy dvojice Bára Ungerová a Jan Kratochvíl, vloni po deseti letech vydala nové album *Piri Piri*. V mezičase zcela omezili koncertování a nahrávali veleúspěšné soundtracky k počítačovým hrám. A tak jsem si s oběma hudebníky povídal o tom, jak se ten hudební svět za deset let změnil, a došlo i na zamyšlení, co mu dává a bere umělá inteligence.

TEXT: HONZA PRŮŠA

Deska *Piri Piri* je na světě rok. Co jste díky ní už zažili?

Bára Ungerová (BU): Zažili jsme návrat do trošku jiné koncertní doby, než jsme opouštěli. Tehdy to bylo hodně intenzivní koncertování, teď jsme se ocitli v úplně jiných podmínkách. Nemáme na to žádný výzkum, ale pravděpodobně se mnoha našim fanouškům narodily děti, takže je vidět, že je pro ně mnohem těžší dostat se na koncert.

Jan Kratochvíl (JK): Zároveň nám hodně lidí říká, že oceňují, když je náš koncert třeba v šest hodin odpoledne.

BU: Což je v pohodě, protože my taky máme ještě docela malé děti, takže v tom jsme se potkali. No a pak taky hodně posluchačů, kteří byli dětmi, když jsme tehdy koncertovali, na nás teď chodí jako taková nejmladší vrstva. Je jim třeba osmnáct. Často nám přijdou říct, že vyrostli na naší hudbě.

JK: Další změnou je to, co nám často říkají pořadatelé z malých klubů. Lidé si po covidu udělali jiné návyky, jakým způsobem navštěvují koncerty, a pořád se to ještě nezměnilo. Docela často nám říkají, že se pořád potýkají s propadem návštěvnosti.

Týká se to i vaší kapely?

BU: Hned po vydání desky bylo znát, že je to o hodně slabší, než jsme byli zvyklí.

JK: Jako není to nějaká katastrofa, to ne.

BU: Ale je vidět, že dřív byl nějaký počet diváků samozřejmostí, zatímco dneska je to řádově jinde. Třeba si jen lidé pomalu zvykali, že zase koncertujeme. Teď už se to zase trochu zvedá.

Předtím jste byli ve velkém záprahu, objeli jste prakticky celý svět. A pak jste si vzali něco jako mateřskou dovolenou.

Foto: Natálie Kratochvíle

Pomohlo vám to si od hraní oddechnout a odpočinout?

BU: Díky tomu, že jsme nekoncertovali, jsme se mohli věnovat o to víc hudbě k počítačovým hrám. V tomhle smyslu jsme si oddechli, že jsme nemuseli dělat oboje najednou.

JK: Rád nahrávám doma, takže jsem to nepociťoval jako nějakou újmu. Psát hudbu pro počítačové hry je úplně jiný styl práce. Rád hraju koncerty, ale taky mě baví být zavřený doma a nahrávat. Takže to pro mě byla fajn změna. Teď zase oceňuju, že znovu hrajeme.

Jste hráči počítačových her, nebo jste hudbu k nim začali psát bez zkušeností s hraním?

JK: Já jsem hrál počítačové hry tak rád, až jsem si to musel v jednu dobu radši zakázat. Mám sklony je hrát opravdu

hodně. Psát hudbu k videohrám je pro mě dream job.

BU: Já jsem k tomu přišla jako slepá k houslím. Hry jsem nehrála a vlastně je hraju až teď. Jsem ráda, že teď mám přístup ke skvělým hrám, které můžu doporučit svým dětem, které jsou teď zrovna ve věku, kdy se jim dá krásně vytvořit závislost.

S kapelou jste procestovali celý svět. Hráli jste na Ukrajině, v Rusku, v Americe. Vnímají vaši hudbu lidé v cizině různě, nebo na vás kvůli vašemu neexistujícímu jazyku reagují všude stejně?

JK: Jeden velký rozdíl je v tom, jak nás berou slovanské země v porovnání se zeměmi, kde nemluví slovanským jazykem. Ve slovanských zemích vědí, že zpíváme hatmatilkou, zatímco

v neslovansky mluvících si často myslí, že zpíváme česky. Druhý rozdíl, který jsem vnímal, byl geopolitický. V evropských zemích to fungovalo tak, že v západní Evropě nás brali víc jako ty Eastern Europeans. Ve východních zemích to bylo naopak. Česko mělo v té době na Východě pověst liberální země, která už patří na Západ. V USA a Austrálii nás brali jako Evropany a bylo jim víc jedno, z jaké části Evropy jsme.

Vaše texty píšete neexistující řečí. Člověku by se mohlo zdát, že nemáte potřebu dát do písni nějaké konkrétní sdělení. Na druhou stranu pak ty skladby překládáte do skutečné řeči a každá nějaké sdělení má. Není v tom rozpor? A když písnička vzniká, už víte, o čem je?

mně promlouvala hudba. Taky neumím tak dobře anglicky, abych uměla rovnou rozpoznat, o čem text je. Vlastně ani u českých kapel často nevnímám text. Zvuk je pro mě důležitější. Nepotřebuju, aby to sdělení bylo hned poznat, nechávám ho k sobě proudit podvědomě. **JK:** Pro mě je už od dětství text písničky druhořadý. Ne že by nebyl důležitý, ale mnohem víc vnímám hudbu a text vlastně nepotřebuju úplně vnímat. Hudba vzbuzuje emoce, které jsou univerzální, a lidi jsou schopní si do nich dosadit své konkrétní životní situace. Je fajn, když se to pak nějakým textovým sdělením zpřesní, ale já osobně to vlastně nepotřebuju.

I když jste udělali cover semaforové písničky Vývěste fangle, tak jste si ho přepsali

tady u nás den před odjezdem do studia, tak jsme mu přehráli naše demo na živo. A trochu jsme ho chtěli přesvědčit, jestli bychom to nemohli nahrávat doma jako vždycky. A on říkal, že jsme úplně skvělí, happy hippie. Ale že jestli jsme si ho pozvali, abychom něco zažili jinak, tak ať jdeme do studia a ať to trochu zašpiníme, aby nás to vytáhlo z téhle naší domácí pohodičky. Nakonec to bylo tak pade na pade. Zjistil, že z nás tolik špinavého a temného nevytáhne. Že to tam třeba ani není.

Jak je to možné? Projeli jste Ukrajinu, Rusko, byli jste v USA, a když se člověk podívá, jak hrůzy se v těch zemích dějí, musí být zákonitě v depresi. A přesto vás to při psaní písni neovlivní?

JK: Naše poslední deska není úplně

Low. A oni to mají takové temné, hodně zadumané. Ale ani z toho na mě nejde deprese. Spíš to vyvolává pocit naděje.

BU: Poslední tvorba Alana Sparhawk je hodně dobrý příklad toho, že mě ta hudba fakt dojmá a cítím z ní, že si prošel něčím opravdu těžkým. Ale tím, že to takhle složí a nazpívá, je to najednou venku a ty dveře jsou zase otevřené do nějakého nového pokračování.

Kromě té hravosti ve vaší hudbě vnímám ještě jednu věc. Bára je výtvarnice a ráda si hraje s různými ornamenty a vzory. A i vaše hudba mi připadá taková ornamentální a výtvarná.

BU: Je mi příjemné, že to někdo takhle vnímá, protože já to tak mám. Moje první tapetky nebo vzory vznikaly už při zkouškách, kdy se do mě vpisoval nějaký

Foto: Karolína Ketmanová

Kung Fu Snapshot, foto: Kukicho studio

Je pro nás důležité, aby obstála nejdřív hudba a člověk nemusel zatěžovat hlavu významem.

BU: Jak u které písničky. Na prvních dvou deskách jsme si s těmi jazyky hráli a vlastně nám o sdělení fakt nešlo. To bylo spíš vedlejší, brali jsme to jako hru, bonus, že si lidi ještě můžou dohledat jejich význam. Při psaní posledních dvou alb mě občas zamrzelo, že jsou naše texty považovány za bezvýznamnou hatmatilku, a dala jsem si na těch překladech hodně záležet. Že textům není rozumět na první poslech, mi nevadí. Je pro nás důležité, aby obstála nejdřív hudba a člověk nemusel zatěžovat hlavu významem.

Jak to máte jako posluchači?

BU: Mám to podobně. Taky si texty pročítám spíš až ex post. Nejdřív chci, aby ke

do slov neexistujícího jazyka. Nazpívali jste vůbec někdy něco česky?

JK: Na album písni Jiřího Bulise jsme jeden cover udělali v češtině. Písnička *Běh života* je tak silná, že jsme ji nechali s textem.

BU: Ten náš vymyšlený jazyk často působí humorně, i když se fakt snažíme, aby to tak nebylo. A zrovna u toho Jiřího Bulise nám to nepřišlo vhodné.

Když poslouchám vaše desky, cítím z nich, jak hodně jste hraví. A pak mi připadají hodně optimistické. Pozitivní. Těžko bych tam hledal depresivní nebo smutné věci. Jste fakt takoví životní optimisti?

BU: Evidentně.

JK: Jo.

BU: Kdybychom chtěli nějak trendovat a být temní, stejně by to nakonec vylezlo strašně veselé. Když jsme se sešli s producentem Timem Londonem

veselá. Často tam popisujeme takovou tu náladu, kdy se děje něco špatného a člověk pak má několik možností, co s tím dělat. První je se prostě nějak schoulit, což je fajn. Druhá možnost je propadnout nějakým teoriím, to už zas tak fajn není. Anebo můžeš vzít tu energii a prostě jít. To mám rád. Když je nějaká komplikovaná situace, tak s tím prostě jít něco dělat a nepropadnout tomu.

BU: Je ale jasné, že když se naše kapela postaví vedle něčeho, co je fakt temné nebo těžké, tak z toho vycházíme jako strašně veselí a optimističtí, ale i ta apokalypsa tam je. Ale někde daleko za dveřmi. Když se to spojí s tím, že nemáme ta sdělení, tak pak je tam všechno schováno. Nejsme samozřejmě jenom veselá partička, ale svojí tvorbou ventilujeme až tu další fázi za depresí. Nesdílím ráda ty momenty úplného zmaru.

JK: Já mám třeba hrozně moc rád kapelu

Honzův beat, který zrovna vymyslel. Hudbu si hodně vizualizuji, protože neumím noty. A vždycky jsem si musela udělat takový náskres, abych si pamatovala, co v té písni hraju.

JK: Já si představím nějakou situaci, která by se mi líbila ve filmu. Jsou to pro mě takové soundtracky k různým situacím. Spíš k takovým nekonkrétním výjevům.

BU: Pro mě to pak bývá inspirace k textům. Ale samotná hudba, to jsou ty tapety. Jste první, kdo to takhle přímo říká. To je hezký, že to tak někdo cítí.

Žijeme v době, kdy se nesmírně rychle rozvíjí AI. A třeba co se týče hudby k počítačovým hrám nebo audioknihám, bude zřejmě lidmi vytvořená hudba tou umělou často nahrazována. Vnímáte AI jako hrozbu pro vaši práci?

JK: Možná bude za pět let her nebo desek generovaných AI plno. A najednou jich nebude vycházet padesát za měsíc,

ale třeba dva tisíce. Věci, které bude dělat AI, budou logicky mnohem levnější. A to s trhem určitě zamává. Ale pořád tu bude třeba divadlo, ke kterému hraje živá hudba. Nebo koncerty. Ty ohrožené nebudou. Lidé, kteří hledají hudbu, na ně budou pořád chodit. Možná o to víc.

BU: Je potřeba nepanikařit a počkat si, co to přinese. Neumím si představit, že by mě zajímala hudba, která by byla celá jenom účelově vytvořená počítačem. Nevím, co bych na tom vlastně poslouchala. Pořád věřím nějakému sdělení nebo nějaké vrstvě, která bude pro určitou skupinu lidí důležitá.

JK: Pro určitou skupinu posluchačů bude určitě důležitý příběh hudebníka, který tu hudbu jako člověk vytváří. I když si asi za pár let budeme s AI pomáhat v různých věcech. Třeba si člověk vymyslí nějakou linku a AI mu to pak v tom programu nějak dotvoří. Už dnes, když si s tím občas hraju, tak je to skvělá hudba, co se dá vygenerovat.

BU: Já nemám problém s tím, když je to nějak kreativně využité, to beru jen jako jednu z nových technologií. Ale děsím mě vždycky to množství a rychlost. Asi nebude tak důležité, že je část toho udělaná v AI. Ale musí tam být otisk něčeho živého.

JK: Já jsem zjistil, že funguje napromptovat si to jako hudbu nějakého národa. Třeba se mi osvědčilo Icelandic, Estonian a Peruvian. To generovalo takovou divně krásnou hudbu. Když jsem zadával anglický nebo americký, tak to vytvářelo takové víc generické, zaměnitelné, vlastně líbivé písničky.

Vadí vám, že se umělá intelligence učí i na vašich skladbách?

JK: Zkoušel jsem promptovat i nás. A přijde mi, že se na nás zatím neučí. Aspoň nás moc napodobit neumí.

BU: Já se tomu zatím úplně vyhýbám a nepoužívám ji na nic kreativního. A odmítám ji učit, že může existovat neexistující jazyk. Nechci, aby to začala zkoušet.

Je pro vás z globálního hlediska AI tedy spíš hrozba, nebo příležitost?

JK: Pokud se to nezačne nějakým rozumným způsobem na globální úrovni regulovat, nenajde se způsob, jak AI sladit s potřebami lidstva, případně se nenajde nějaký dobrý mechanismus, jak se budou přerodžďelovat ty obrovské zisky, které to bude generovat, tak to může být doopravdy hrozba. Ale pokud to jako lidstvo ustojíme, tak to bude obrovský skok dopředu.

Nejsme jako lidstvo příliš líní? Nebudeme si umělou inteligenci pouštět sami a dobrovolně do všech možných odvětví?

JK: To se asi brzy dozvíme. Třeba v roce 2032. ●